

Най-голъмото престъпление

То не е въ последната промѣна на политическата карта на Балканския полуостровъ. Подобни промѣни, несъобразни съ народността принципъ, сж ставали често въ срѣднитѣ вѣкове. Наистина, следъ турското владичество, което тегнѣше столѣтия надъ християнскитѣ народи, макаръ и въ различна мѣрка; следъ борбитѣ за народностно самоопредѣление, които траяха тукъ повече отъ сто години, — е голѣмо престъпление за нашето време на демокрация, да се прекроява политическата карта на полуострова, безъ да се държи сметка за етническия характеръ на разнитѣ области. Но все пакъ то, като нѣщо временно, можеше да се изживѣе по-безболезнено, ако не бѣ придружено съ масови и а с и л с т в е н и преселения. Огкъртването на десетки, стотици хиляди хора отъ родната земя и настаняването тамъ на други, доведени отъ далечни мѣста, ето най-голъмото злодеяние, каквото историята не бѣ записала отъ епохата на Асирийската империя насамъ.

Това изкуствено размѣстване на оседнали много отдавна народи е несравнено по-жестокото отъ варварскитѣ преселения въ първитѣ вѣкове на християнската ера. Защото въ втория случай нещастията посещаваха само прогоненитѣ или завладѣнитѣ, а сега и изпжденитѣ, и пришелцитѣ сж изложени на страдания и гибель. Примѣрътъ съ насъ и малоазийскитѣ гърци е най-красноречиво доказателство за това.

Македонскитѣ българи, които заемаха плодороднитѣ Сърско, Драмско и Солунско полета и ги бѣха превърнали въ градини, се бѣха аклиматизували въ течение на вѣковетѣ и

устояваха на маларията и на всички трудности при обработването на тлъстата почва. Само упоритостта на българина земледѣлецъ можеше да направи пригодна тази почва за свойственото ѝ плодородие. И тѣзи хора, по повелението на една демонска воля, бѣха заставени да се преселятъ въ мѣста вредни за тѣхната природа. Лишенията пъкъ, които съпжтствуватъ всѣки екзодъ сжщо така взеха своитѣ многобройни жертви.

Участята на преселницитѣ отъ Мала-Азия сигурно не е по-добра. Несвикнали съ южномакедонския климатъ непригодни за тежкия трудъ, който изисква наносната почва по долнитѣ течения на Вардаръ и Струма, тѣ дадоха и ще даватъ обилна жетва на смъртта.

Планинитѣ побѣлѣха. Студената зима заварва пакъ стотици хиляди наши братя зле настанени или неприютени. Нови изтощения, нови заболявания, нови преждевременни смъртни случаи. Ето всичкия ужасъ отъ най-великото престъпление, що се извърши на Балканигѣ.

Но не сж само физическитѣ болки последица на това престъпление. Тжгата по родната земя, мжката на душата, моралнитѣ страдания сж не по-леко по н о с и м и. И тѣзи п р е ж и в я в а н и я, които бацитѣ и майкитѣ предаватъ на децата си, ще траятъ до тогазъ, до когато не се върнемъ въ родната земя, до когато не се премахне най-голъмото престъпление съ всичкитѣ му страшни последици. Вдѣхновени отъ тази вѣра, въоржжени съ тази надежда, нека си помогнемъ въ нещастнето и нека намалимъ до минимумъ страданията.

Г. Баждаровъ